
miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 2/2006

Valné zhromaždenie NSF

26. apríla prebehla Výročná schôdza Nórsko-slovenského spolku v priestoroch Screamin' Chicken klubu. Zišlo sa nás tam 11 členov a jedna členka mala ešte plnú moc od člena spolku, ktorý sa nemohol zúčastniť.

Za predsedu schôdze bol zvolený Vlado Branko. Zhromaždenie prejednálo všetky formálne body. Návrh zvýšenia členských príspevkov bol odsúhlasený, takže tento je v súčasnosti 150 NOK za kalendárny rok.

Viacerí prítomní sa prihlásili o slovo – hovorilo sa o činnosti uplynulého obdobia i možnostiach do budúcnosti. Na to, že je nás tak málo, robíme obdivuhodnú činnosť. Vyzdvihnutý bol význam Budzogáňa; polovica členov spolku býva mimo Oslo a Budzogáň, spolu s internetovými stránkami, je ich jediným spojením so slovenskou komunitou.

Väčšia debata sa rozvinula v súvislosti s voľbami. Tak, ako to bolo napísané vo Výročnej správe spolku, predseda spolku končí s oficiálnymi funkciami vo vedení a chce sa v budúcnosti venovať práci na miniBudzogáni a internetových stránkach spolku. Ostatní členovia spolku vyjadrili ochotu naďalej zastávať funkcie, takže bolo zvolené vedenie v tomto zložení:

Zuzana Biacovská Olsson
Eleonóra Koleničová
Magdaléna Sæthre
Branislav Kamien

Zhromaždenie i my ostatní vedeniu i spolku želáme, aby sa im/mu darilo.

Po oficiálnej časti večera bola živá zábava a malé občerstvenie v podobe chutného (volebného) gulášu a piva / nealka.

Ďakujeme členovi spolku, Janovi (Honzovi) Juhaňákovi za zapožičanie miestnosti na toto Valné zhromaždenie.

Nové podoby železnej opony

Tí z nás, ktorí žijú v Nórsku už niekoľko desaťročí, nemôžu nebať, ako sa za ten čas zmenila tvár tunajších masmédií. V 70. a sčasti 80. rokoch boli nórske noviny, rozhlas a televízia možno trochu fádne, no vcelku seriózne. Že to dnes platí už v oveľa menšej miere, by som mohol ilustrovať na mnohých príkladoch, no obmedzím sa tu na porovnanie spôsobu, akým sa podávali správy o strednej a východnej Európe kedysi a akým sa podávajú dnes.

Je vlastne paradoxné, že v časoch, keď v týchto krajinách panovala komunistická stagnácia, zaujímali sa o ne nórski novinári viac ako dnes, keď tam prebieha dynamický politický, ekonomický a kultúrny vývoj. Kedysi bolo normálne, že nórske médiá mali stálych spolupracovníkov nielen v Moskve (tí podávali správy z bývalého Sovietskeho zväzu), ale aj vo Viedni, odkiaľ býval dobrý výhľad na ostatnú komunistickú Európu (stredná Európa, Balkán). Títo spravodajcovia poctivo mapovali tamjšiu spoločenskú situáciu, podávali správy o politickej diktatúre, hospodárskej mizérii, vojenskej hrozbe, občasných personálnych zmenách v štátnych a stranických aparátoch, ako aj o činnosti disidentov. Títo spravodajcovia mali vlastne pomerne ľahkú robotu: situácia bola prehľadná, nebolo problémom byť proti tamjším režimom, chváliť ich odporcov a konštatovať, o čo lepšie sa žije v Nórsku a v iných západných demokraciách.

Politické prevraty koncom 80. a začiatkom 90. rokov však všetko zrazu skomplikovali. Ukázalo sa, že obyvateľstvo bývalých komunistických krajín nebolo beztvárnou, ľahko manipulovateľnou masou, ktorú bolo treba len ľutovať. Demokratizácia odhalila, že pod komunistickou pokrievkou existoval široký pluralizmus, že tam žilo kultúrne, etnické, svetonázorovo i politicky veľmi rôznorodé spoločenstvo ľudí. Toto vnieslo do radov nórskej (ale aj ostatnej západnej) žurnalistiky značný zmätok. Raz si možno niekto dá robotu preskúmať, koľko nezmyslov, poloprávdy a neprávdy sa v prelomovom období o postkomunistických krajinách popísalo. A vari ešte zaujímavejšie bude zisťovať, čo všetko sa o ich vnútornom vývoji zamlčalo.

Dnes majú viaceré nórske masmédiá stáleho spravodajcu v Rusku, ten zvyčajne referuje aj o iných územiach bývalého Sovietskeho zväzu. Nevdojak sa tým prezrádza túžba novinárskej obce zachovať si starý obraz sveta – bolo oveľa jednoduchšie mať týchto východoeurópanov v jednom košiari a nie veľmi sa zaujímať o ich etnické a kultúrne odlišnosti. V podstate by dnes 50-miliónová a dynamicky sa rozvíjajúca Ukrajina mohla mať vlastného spravodajcu, tak ako ho má napr. Francúzsko alebo Veľká Británia. A čo stredná Európa s krajinami ako Česko, Slovensko, Poľsko, Maďarsko? Čo Balkán? O týchto krajinách sa dnes z nórskej tlače veľa nedozvieme, jednoducho preto, že tam ani jedny nemajú stáleho spolupracovníka. Balkán bol zaujímavý, kým tam bola vojna, o Slovensku sa občas objavovali hrôzostrašné správy počas delenia Česko-Slovenska a za Mečiarovej vlády. Písalo sa o údajne neznesiteľnom postavení národnostných menšín a Slovensku sa predpovedala zlá (alebo skôr nijaká) budúcnosť. Život vyvrátil tieto nezmysly, zástupcovia menšín sa o.i. dostali do slovenskej vlády a Slovensko vstúpilo do NATO i EÚ a v súčasnosti je napr. nestálym členom Bezpečnostnej rady OSN. Úspešné Slovensko však akosi nie je zaujímavé. Zato sa dnes nórske médiá priam vyžívajú v Bielorusku, keďže tam je diktatúra.

Pokračovanie na 2. strane

Samozrejme, že sú to dôležité veci, treba o nich písať, prečo sú však niektoré krajiny zaujímavé iba vtedy, keď je tam vojna alebo diktatúra?

Dnes sa tu píše nápadne málo nielen o Slovensku, ale aj o Česku, Poľsku, Maďarsku, nevriavac už o väčšine ostatných postkomunistických krajín. Napríklad súčasne s nedávnymi parlamentnými voľbami v Taliansku boli významné voľby aj v Maďarsku. Kým o talianskych voľbách sa písalo veľmi obsilne (aj keď neraz dosť bulvárnym spôsobom), maďarské voľby si tu takmer nikto nevšimol. Keď pred časom hrozili strednej Európe povodne, písalo sa o situácii v Nemecku a Rakúsku, menej už o Česku, a prakticky vôbec nie o Slovensku a Maďarsku. Keď sa v Maďarsku zrútilo slovenské vojenské lietadlo, pričom zahynulo vyše 40 ľudí, krátku správu priniesol nórsky rozhlas, no v novinách som o tom nič nenašiel. Takisto sa nič nepísalo o katastrofálnych víchriciach vo Vysokých Tatrách na jeseň r. 2004. Keď krátko nato prišlo ázijské tsunami (čo bola, samozrejme, ešte väčšia katastrofa), písalo sa o tom podrobne, pravda neraz s dosť nesympatickou senzácietvivosťou, ktorá sa nechutne priživovala na nešťastí ľudí. No a keď nórska televízia priniesla prehľad o tom, koľko turistov z európskych krajín pri tsunami zahynulo, ich štatistika sa obmedzila na západnú Európu. Na stredo- a východoeurópanov sa akosi zabudlo...

Čoraz častejšie sa v nórskejších médiách stretávame so spojeniami ako „východoeurópska mafia“, „východoeurópska prostitúcia“ a pod. Zo súvislostí býva zrejme, že „východná Európa“ zahŕňa všetko od západných Čiech po Ural, od Baltického mora po Albánsko, resp. Kaukaz. Mnohým nórskeým novinárom akoby stále nedošlo, že z kultúrneho hľadiska vlastne nijaká „východná Európa“ neexistuje, že v tejto bývalej komunistickej sfére žijú národy s najrozličnejšou kultúrnou a historickou skúsenosťou. Dnes je tu navyše dôležitý fakt, že niektoré z týchto krajín sú už v EÚ a v NATO, iné majú šance sa tam čoskoro dostať, kým ďalšie sa tam len tak ľahko nedostanú. Vo viacerých ohľadoch sú krajiny ako Poľsko, Česko, Slovensko, Maďarsko či Slovinsko podstatne „západnejšie“ ako Nórsko. Pritom však nórske médiá stále so značnou aroganciou operujú s pojmami ako „nezápadný“ (ikke-vestlig), čo vo väčšine prípadov znamená menejcenný. Inokedy sa zase svet delí na „bohaté“ a „chudobné“ krajiny. V podstate tu však ide o starý dobrý rasizmus, ibaže sa mu nasadzujú nové, zdanlivo priateľnejšie nálepky.

Železná opona teda vo vedomí istých kruhov stále existuje. Pokúsme sa však pozrieť na vec z trochu širšieho hľadiska. S podobnými ignorantskými postojmi sa dnes nestretávame iba v Nórsku, tento jav možno pozorovať aj v iných západných krajinách. Do určitej miery tu iste ide o prežívanie predsudkov voči národom, ktoré rozprávajú nezrozumiteľnými jazykmi a ktoré boli niekoľko desaťročí v zajatí kolektivistického barbarstva. No hlavnú príčinu týchto javov treba podľa mňa vidieť v zmenách žurnalistických postojov v čase, keď sa svetom valí vlna pravicového neoliberalizmu. Nie je náhoda, že v masmédiách je čoraz menej autentického spravodajstva a analytického prístupu k spoločenským javom a čoraz viac bulvárnej senzácietvivosti. Z novín a elektronických médií sa pomaly, ale iste vytráca kultúra a kultúrnosť.

Masmédiá už neposielaajú zvláštnych spravodajcov v prvom rade tam, kde prebieha normálny politický vývoj, ale tam, kde je vojna, diktatúra, zemetrasenie alebo nejaký mafiansky škandál. Všade dnes vládne bezohľadnosť trhu, aj noviny sa musia predovšetkým dobre predávať. Znamená to, že dnešný priemerný čitateľ je taký neosvietený, že ho zaujímajú iba lacné senzácie? Ja osobne odmietam tomu veriť. No háčik je zrejme v tom, že tí, čo noviny vlastnia a tí, ktorí v nich inzerujú, si chcú vytvárať ľudí na svoj obraz. Nechcú, aby noviny učili svojich čitateľov rozumieť vnútorným zákonitostiam spoločenských a kultúrnych procesov, chcú z ľudí mať nekritické, pasívne stádo, ktoré ľahko uverí, že niet inej pravdy ako tá, ktorú prinášajú noviny. Od takéhoto človeka je už iba krôčik k takému, ktorý bude presvedčený, že niet života mimo reklamy a peňazí, mimo železného zákona dopytu a ponuky.

Ivan Čičmanec

V Českej republike študuje japončinu slovenská krajanka Martina. Dostala sa na študijný pobyt do Japonska a čitateľom ponúkame jej prvé kontakty v krajine vychádzajúceho slnka.

Konbanwa!

Tak som dosla, len strucne, ze si pripadam, jak keby som uz bola dva tyzdne, prec, take je to tu setko uplne ine a nove. Videla som Eiffelofku, videla som Mongolske pohorie Pahon, videla som Japonske more, videla som sedemdesiat kilometrov japonskeho vidieka, kym sme sa z letiska dostali vlakom do Tokia, a potom uz som nic nevidela, lebo sme isli metrom.

Vyzdvihol ma na letisku kamaratov kamarat Japonec a sice mi vobec nepomohol s batozinou (asi 21 kil), ale aspon nasiel spravnu trasu a kupil za mna listok (cize dal automatu za mna moje tazko zarobene yeny). Je to tu super.

Keď sa vyspim, napisem obsirne.

Caf caf caf
mata

Cafko,

Neska som sa od rana nezastavila, zhodou roznych okolnosti som sa nedozvedela, ze rano mame o pol desiatej zraz v International Center a nasledne orientacne exkurzie po kampuse a dala som si budik na pol desiatu.

Tri minuty pred pol ma zobudilo moje meno v amplione na chodbe a nejaký japonský komentár este, jakoze nieco odo mna chcu, tak som vstala a obliekla sa a vzapati mi busila na dvere jedna, ze "you must be tired..." tak som len vypestila oci a reku za deset minut som tam.

No a od tej chvíle som už len zapínala hlavu na japončinu a na zdvorile (nadsene) usmevy, chodila po kniznici (stale japonsky vyklad a usmevy), po pocitacovej miestnosti, po chodbach (stale o hlade), potom nam ohladuplne rozdali sendvice a caj, potom sme isli do Shibuye (cast Tokia dve

stanice metrom; isli sme autobusom) - ja, korejska studentka a nase dve partnerske japonske studentky - zaregistrovat nas na imigracny urad, lebo tu budeme viac jak 90 dni. Hladali sme (oni) to asi hodinu (od toho busu pesi), potom sme ma isli odfotit, potom naspat na imigracny, potom na urad pre zdravotne poistenie (pre korejku), potom na este iny urad a potom na autobus a medzitym sme (oni) sa sedem krat pytali na cestu. Kym sme dosli k busu, uz sme isli neskoro na stretnutie s ucitelkou japonciny, takže sme (oni) volali Somekawe (sefka International Center, stycny dostojnik pre zahranične studentky) a ona nam kazala ist taxikom. Prisna! Ale nakoniec to cvaklo Int C, takže fpohode. Inac, ofotenie v automate stalo 600 yenov, cize uplne presne jak u nas (120) a taxik stal 820, to bola sranda, lebo a) vodíc sedel napravo b) taxik isiel nalavo c) v taxiku bola miniplazmofka televizor d) cennik hovoril, ze 1) prve 2km stoja 660 yenov, 2) kazdych dalsich 274 (!) metrov stojí 80 Y. Tak sme vystupili a bezali do Int C, aby sme neprisli neskoro a hned ma poslali na interview s ucitelkou japonciny a dekanom pre zahr stud, aby zistili, ci som dost sikovna na to, aby som chodila na japoncinu s pokročilými cinankami a korejkami. Som. Potom mi este Somekawa hodinu vysvetlovala rozvrh a teraz mam hodinu pauzu, kym pojdem na zraz v Int C, aby nas Somekawa pozvala niekam na japonsku polievku. Takže tak.

Co sa tyka Tokia, male. Bus maly, ulice uzke, chodniky uzke, auta skor zriedkave jak v pohybe, tak zaparkovane, zvlast v tych tenkych bocnych ulickach. Vyzera to v nich jak v Spanielskom primorskom letovisku, chodi sa casto po ceste, same male obchody a stanky a veci na ulici, no jak v Stredozemi. Hlavne v Shibuyi.

Tak a letim na vecu.

Cafko
mata

Screamin' Chicken klub

sa za pár mesiacov svojej existencie stal vítanou, a dobre navštevovanou, ponukou stretnutí krajanov.

Aj keď sa mnohé stretnutia niesli v českom duchu, Slováci nikdy nechýbali a na niektorých podujatiach boli slovenskí krajanovia v presile.

V peknych priestoroch klubu je vždy dobrá atmosféra a živá zábava. Klub je zároveň hudobným klubom a preto nechýba dobrá rocková / džezová hudba, najčastejšie s obrazom na veľkom plátne. Premietal sa film "Kurva, hoši Guten Tag" a jeden večer bol venovaný pesničkám. Nemalou atrakciou klubu sú české ceny za pivo a možnosť ochutnať domáce špeciality. Tiež pridajte medzi nás!

Držíme palce duši klubu, J. E. veľvyslancovi Kráľovstva Valašského v Nórsku, Janu "Honzovi" Juhaňákovi.

Naším čitateľom, členom
i priateľom želáme príjemné
prežitie letnej dovolenky či
prázdnin.

Recept – Makový mrežovník

Dovoľte nám podeliť sa o recept na tradičný slovenský koláč, ktorý sa však zriedkavo pečie. Pre Nórov je exotický, ale väčšinou aj im veľmi chutí. Ďalšou jeho výhodou je, že vydrží, a je rovnako chutný, aj týždeň. Teda, ak ho nezjete skôr.

Jeho hlavnou súčasťou je mak. V Oslo sa dá mak kúpiť v tureckých obchodoch, stojí okolo 13 NOK za 200 gramov. Skúste napríklad obchod Vatan na Herslebs gate. Ďalším orieškom je mak pomlieť – s úspechom používame mlynček na kávu (treba doňho dávať menšie množstvo maku).

CESTO

300 g múka
150 g maslo
100 g cukru (vanilkový + práškový/kryštálový)
1 vajce (trošku odoberieme na potretie mriežok)
trošku mlieka

urobíme cesto. 2/3 cesta uložíme na plech vo výške 1 - 2 centimetre, 1/3 cesta necháme na mriežky.

PLNKA

200 g mak
100 g cukor
2 – 3 lyžice slivkového lekváru, alebo namočené
sušené slivky
trošku citrónovej kôry, môže byť aj sušená
trošku škoric

Nalejeme cca. 1,5 dl vody, nasypeme cukor, lekvár... Keď toto zovrie, stiahneme z ohňa a nasypeme pomletý mak. Ak je maková plnka veľmi hustá, zriedime troškou vody. Necháme vychladnúť. Rozotrieme na cesto, položíme mriežky, potrieme vajcom. Pečieme na 175°C – 200°C cca. 30 – 45 minút.

Prečo je miniBudzogáň posielaný zo Slovenska

Nejeden z Vás, ktorí dostávajú miniBudzogáň, sa pýtate, prečo je posielaný zo Slovenska. Jednoducho globalizácia – máme na Slovensku priateľa, ktorý dostane elektronickou poštou podklady, Budzogáňa vytlačí, dá do obálky a odošle. My mu zaplatíme to, čo by nás rozoslanie a kopírovanie stálo tu a jeho profit je rozdiel medzi poštovým na Slovensku a v Nórsku. Takto sa môžete potešiť novým a reprezentatívnym slovenským známkom, aj Slovenská pošta má nejaký príjem. A tým, že sme Nórsko-slovenský spolok, to ani z hľadiska nórskej pošty nie je morálne závadné.

Spolok rozosielanie stojí rovnako, ako rozosielanie z Nórska, len redaktorovi odpadne málo príjemné lizanie známok.

Deti, čas a KONZUMÁCIA

Nedávno som čítala knihu švédskej novinárky Katariny Bjärkvall: Barn, tid och konsumtion. Autorka v nej popisuje príhody, uvádza štatistiky a rozjímá na tému konzumná kultúra.

Hoci sa mi jej úvahy chvíľami zdali prehnané, predsa ma knižka oslovila. Konzumnú kultúru som si dlho nevšímala. Na Slovensku som vždy mala, čo som potrebovala, ale len niečo z toho, čo som chcela, a moja finančná situácia spôsobovala, že som vždy mala prehľad o tom koľko mám, koľko musím vydať a koľko môžem minúť. Prípadne, kedy naštetrím na niečo, čo som chcela. Moji rodičia mali tiež vždy všetko nevyhnutné: bývanie, auto, 1 – 2 x do roka dovolenku, a ako poriadna slovenská rodina – napratanú chladničku.

Keď som sa presťahovala do Nórska, a najmä keď som začala pracovať, divila som sa, koľko mám peňazí. Vždy boli peniaze na to, čo som chcela, nemusela som sa pozerat' na ceny inak než zo zásady (niektoré veci proste SÚ drahé bez ohľadu na to, koľko človek má) alebo zo zvedavosti a stratila som prehľad o tom, koľko mám. Nie preto, že to boli také sumy, len preto, že som vždy vedela, že nemám prázdnu kartu.

Najprv bolo zaujímavé mocť si nakupovať oblečenie len tak pre radosť, ale dosť rýchlo ma to prešlo. Obchody sú totiž plné vecí pre radosť..... Nie pre úžitok, potrebu atď... A ono je to z roka na rok horšie, a tak je aj môj vzťah k nakupovaniu z roka na rok horší. Potraviny sa mi ešte nezhnusili, tam majú veci, ktoré síce nepotrebujem, ale potešia ma, a oni tak či tak o chvíľu zmiznú, ako je to už u potravín normálne... Najviac ma trápi to oblečenie, vrátane topánok. V Nórsku stále viac prevažujú zákazníci nakupujúci na impulz. Móda sa rýchlo mení, oblečenie je stále ťažšie kombinovateľné a nepraktické. Človek potrebuje viac času na nákup a viac času na obliekanie sa vzhľadom k ťažkostiam s kombinovaním a p. Pohodlnosť tiež utrpela, keďže prirodzene nie je na prvom mieste, ak si človek kupuje oblečenie na dve použitia... Väčšina obchodov s oblečením a topánkami je podľa mňa preplnená brakmi – škaredými, nepohodlnými a nepraktickými. Ale trhová ekonómia stále dokáže zvyšovať obrátky, marketing vzbudzuje umelý záujem a mne je z toho vcelku zle.

Ešte horšie mi je z často nízkych cien, ktoré zákonite musia byť výsledkom nízkych príjmov tých, ktorí veci vyrábajú. A to už samozrejme neplatí len o oblečení. A tak je moje nakupovanie stále ťažšie a ťažšie, a musím si ho dávkovať a začať a ukončiť ho vždy niečím príjemným, aby som sa donútila. Ale celkom to tak nevyriešim, a tak chodím stále nemoďernejšie a nudnejšie oblečená, a opakujem si sama pre seba: Šaty nedělají člověka, člověka dělá práce. A teším sa môjmu rozhodnutiu stať sa zdravotnou sekretárkou a môcť chodiť v pracovnom oblečení, a vyhnúť sa stresu a tlaku.

Takže sa aspoň jednej časti tejto konzumnej spoločnosti môžem postaviť chrbtom, tak ako som to už spravila s pozeraním/nepozeraním televízie a niekoľkými inými drobnosťami. Nechcem ísť do extrému, chcem si len zachovať chladnú hlavu. A bodaj by nás bolo viac...

Zuzana B.O.

Slovenské filmy a kultúra na DVD platniach

Sme Slováci a mali by sme mať kontakt s domovskou krajinou, aj na poli kultúry a umenia. Jedným z najuniverzálnejších nosičov filmového a televízneho umenia sú DVD platne. Česká komunita sa už dlhé roky mohla tešiť bohatej ponuke DVD platní s rozličnými žánrami filmovej a televíznej tvorby.

Snáď najkompletnejšiu ponuku slovenskej produkcie ponúka firma PLUS PRODUCTION / DIKRAMA v Bratislave. Na ich DVD platniach nájdete rozprávky pre deti, dokumentárne filmy, televízne inscenácie, športové okamžiky a aj prezentáciu Slovenska. Niektoré z týchto diel môžu ideálne priblížiť Slovensko vašim nórskym priateľom, veď si predstavte návštevu rodiny s deťmi, ktoré aj tak po určitej dobe zakotvia pred televízorom. A prečo by si namiesto amerického kresleného filmu nemohli pozrieť slovenskú kreslenú rozprávku? Aj dospelí pri špeciálnej príležitosti môžu uvidieť Slovensko a jeho tradície prostredníctvom významných slovenských umelcov z produkcie Vizualizácia Slovenska - Peter Dvorský, Galakonzert, Slovenský komorný orchester pod vedením Bohdana Warchala, vystúpenie umeleckého súboru Lúčnica a napokon Ján Berky-Mrenica, Diabolské husle a hostia a pod. Mnohé diela sú titulami prispôbené slovensky nehovoriacim divákom.

Kontakt:
PLUS PRODUCTION/DIKRAMA
Hlavatého 3
811 03 Bratislava / Slovakia
e-mail: svecova@dvdplus.sk
www.dvdplus.sk
Tel: +421 2 54648794

Neberte nám princeznú - rozprávka
Pacho hybský zbojník - rozprávka
Pásli ovce valasi... - rozprávka
Rytier Malíček - rozprávka
Senzačné zážitky klokana Hopíka - rozprávka
Slimák Maťko a škriatok Klinček - rozprávka
Zbojník Jurko - rozprávka
Kvapka - rozprávka
Kubo – TV inscenácia
Na skle maľované – divadelné predstavenie
Janošík - 2 DVD, 1963 + 1921, 540 min – hraný film
Vizualizácia Slovenska - 5 DVD album
Posledný let - Nedokončená misia 19.1.2006
Zlato, striebro, bronz - 4 DVD, medailové zápasy MS, 551 min.
Johanes Paul II. - Slovakia 2003